

From: Project TALENT <talent@kuleuven.be>
Sent: maandag 23 september 2019 16:09
To: talent
Subject: Nieuwsbrief TALENT - editie 6

[Bekijk deze e-mail in je browser](#)

Nieuwsbrief Project **TALENT**

editie 6 - 24 september 2019

In deze nieuwsbrief:

- [Cognitief begaafd en naar het secundair onderwijs](#)
- [Oproep: scholen voor lerend netwerk rond verrijking secundair onderwijs](#)
- [Signaleren en diagnostiek van cognitieve begaafdheid](#)

Cognitief begaafd en naar het secundair onderwijs

Op 2 september trokken leerlingen in heel Vlaanderen terug naar school voor het begin van een nieuw schooljaar. Een deel van deze leerlingen maakte de overstap van de basisschool naar een school voor secundair onderwijs: een grote stap die zowel op schools als op sociaal vlak de nodige uitdagingen met zich meebrengt. Voor cognitief begaafde leerlingen liggen daarbij enkele extra valkuilen op de loer.

Heel wat van deze leerlingen zijn namelijk gewend om het heel goed te doen op school, evenwel zonder er hard voor te werken. Dit schoolse succes zonder bijbehorende inspanningen zorgt er bij veel cognitief begaafde kinderen voor dat zij zich zien als natuurlijke of 'geboren' toppresterders, een beeld dat onbewust wordt versterkt door ouders en leraren die deze leerlingen prijzen voor hun bekwaamheid. Op deze manier leren cognitief begaafde kinderen echter niet dat er een verband bestaat tussen inspanning en het behalen van goede schoolse resultaten, iets wat hen mogelijk verderop in hun schoolcarrière in de problemen brengt.

Uitdagingen

De overgang van het basis- naar het secundair onderwijs markeert voor heel wat kinderen het begin van een periode vol uitdagingen. Zo worden kinderen zich rond de leeftijd van 12 jaar steeds meer bewust van de meningen van hun leeftijdsgenoten en hechten ze er ook veel meer belang aan dan voorheen. Positief beoordeeld worden en aanvaard worden door leeftijdsgenoten bepalen

in sterke mate de gevoelens van zelfvertrouwen en eigenwaarde van adolescenten. Voor cognitief begaafde leerlingen zorgt de overgang naar het secundair onderwijs er vaak ook voor dat ze plots in een klasgroep terechtkomen waarin ze niet zo maar de beste en de sterkste zijn. Deel uitmaken van een sterke klasgroep kan positief zijn voor het leren op lange termijn, maar het kan de betrokken begaafde leerlingen ook doen twijfelen over hun cognitieve capaciteiten. Tot slot zorgt de organisatie van het onderwijs in een secundaire school er voor dat leerlingen hun leren meer moeten sturen en organiseren dan op de basisschool. Veel begaafde leerlingen hebben dit zelfregulerende leergedrag echter niet verworven in het basisonderwijs, omdat ze het niet nodig hadden om goed te kunnen presteren.

Mogelijk probleemgedrag

Bovenstaande uitdagingen zorgen voor de nodige druk op het zelfbeeld en zelfwaardegevoel van cognitief begaafde leerlingen. Bij sommige leerlingen leidt dit er toe dat ze systematisch bepaalde vormen van onaangepast gedrag gaan vertonen. Zo gaan sommige cognitief begaafde leerlingen schoolse uitdagingen systematisch uit de weg omdat (het risico op) schools falen voor hen gelijk staat aan (het risico op) falen als persoon. Om hun gevoel van eigenwaarde te behouden, leggen ze de lat lager dan wat ze werkelijk kunnen. Zo gaan ze bijvoorbeeld een minder belastende studierichting kiezen dan ze eigenlijk zouden aankunnen.

Andere cognitief begaafde leerlingen gaan bewust excuses of obstakels creëren om hun verwachte falen te verklaren of te verantwoorden. Een voorbeeld van zo een zelf gecreëerd obstakel is de beslissing van een begaafde leerling om niet te studeren voor een examen. Op die manier kan hij deze mislukking immers wijten aan het gebrek aan voorbereiding en loopt hij niet het risico dat zijn cognitieve capaciteiten in vraag worden gesteld. Op korte termijn zorgt deze aanpak weliswaar voor een positief effect op de zelfperceptie, maar op langere termijn komen de schoolse prestaties, welbevinden en zelfperceptie uiteraard onder steeds grotere druk te staan.

Bouwstenen voor een oplossing

Hoewel een groot deel van de cognitief begaafde leerlingen in staat zijn om de uitdagingen van de overgang naar het secundair onderwijs te overwinnen en uit te blinken op school, reageren andere leerlingen op deze verandering met de eerder beschreven probleemgedrag. Onderstaande tips kunnen helpen om de kans op het ontstaan van probleemgedrag te verkleinen.

Uitdagend lesmateriaal

Ten eerste is het belangrijk om al vanaf jonge leeftijd een geschikt niveau van uitdaging te voorzien in het curriculum van cognitief begaafde leerlingen. Als cognitief begaafde kinderen er al vroeg aan wennen dat ze moeite moeten doen om op schools vlak te presteren, dan verkleint de kans dat ze het beeld opbouwen dat goed presteren op school alleen te maken heeft met hun intelligentie en niet met hun inspanningen.

Procesgerichte feedback

Bijkomend is het belangrijk om waar mogelijk procesgerichte feedback aan leerlingen te geven, zodat ze niet zo zeer worden geprezen om hun vaardigheden, maar wel om hun inspanningen én om hun gebruik van effectieve leerstrategieën. Hierdoor leren ook cognitief begaafde leerlingen de factoren onderscheiden die hen in staat stellen om goed te presteren en kunnen ze zelfvertrouwen opbouwen over hun vermogen om dat succes te herhalen.

Contact met hoogbegaafde peers

Ten slotte is het belangrijk om cognitief begaafde leerlingen de mogelijkheid te geven om met elkaar in contact te komen, relaties op te bouwen en samen te leren, bijvoorbeeld via plusklassen, zomerprogramma's of andere initiatieven. Dit heeft onder meer als voordeel dat cognitief begaafde kinderen kunnen ervaren dat ze niet altijd de slimste of de beste zijn in elke situatie, waardoor alvast één van de uitdagingen verbonden aan de overgang naar het secundair onderwijs (m.n. wennen aan sterkere peergroep) wat haalbaarder kan worden.

Meer lezen?

Bovenstaande tekst is een ingekorte versie van [een meer uitgebreid artikel](#) dat u op het TALENT-platform kan vinden.

Oproep: scholen voor lerend netwerk rond verrijking in het secundair onderwijs

Met Project TALENT willen we een lerend netwerk voor scholen initiëren rond verrijking voor cognitief begaafde leerlingen in het secundair onderwijs. Aan welke criteria moet goed verrijkingsmateriaal voldoen? Welk verrijkingsmateriaal bestaat er al? Hoe zet ik een effectieve verrijkingsaanpak op poten? En hoe bepaal je welke leerlingen nood hebben aan verrijking?

Tijdens de bijeenkomsten van het lerend netwerk wisselen de deelnemers kennis, ervaringen, materialen en praktijken uit. U schuift dus mee aan tafel met enige eigen input, maar ook met uw eigen professionele vragen. De timing en concrete inhoud van de bijeenkomsten van het lerend netwerk worden bepaald door de deelnemende scholen. Project TALENT faciliteert het proces en brengt

waar nodig bijkomende expertise aan.

Interesse? Stuur dan **vóór 31 oktober 2019** een mailtje naar talent@kuleuven.be met vermelding van de naam van uw school, de naam en functie van de persoon die vanuit uw school zal deelnemen en een korte toelichting van wat uw school kan bijdragen aan het lerend netwerk. Bij grote interesse, proberen we scholen regionaal te bundelen in verschillende, parallel werkende netwerken.

Signaleren en diagnostiek van cognitieve begaafdheid

Cognitief begaafde kinderen verdienen het net als alle andere kinderen om gepaste groeikansen te krijgen. Om hen thuis en op school met de juiste zorg, opvoeding en begeleiding te kunnen omringen is het nodig om hen tijdig te identificeren en zicht te krijgen op wat ze precies nodig hebben om hun talent te laten groeien. Op het TALENT-platform verscheen een [algemeen introductieartikel](#) rond dit thema, inclusief links naar besprekingen van de belangrijkste Nederlandstalige protocollen.

Signaleringsprotocollen zijn inzetbaar in één of meerdere van de in het artikel beschreven signaleringsstappen. Verder verschillen ze onder meer van elkaar wat betreft prijs (van gratis naar duur), complexiteit (van eenvoudig naar zeer uitgebreid), medium (van papier naar online), doelgroep (van kleuters naar bovenbouw lagere school) en aankoopmodel (van eenmalige aankoop naar online abonnement). Niet elk protocol is even goed wetenschappelijk onderbouwd of bouwt voort op een begaafdheidsmodel. De belangrijkste protocollen die gebruikt worden in het Nederlandse taalgebied zijn de volgende (in alfabetische volgorde):

- [Digitaal Handelingsprotocol Begaafdheid](#) – Uitgeverij Koninklijke Van Gorcum
- [\(Hoog\)begaafdheid In-Zicht](#) – Desirée Houkema
- [Knappe Kleuters](#) – Expertgroep Ontwikkelingsvoorsprong
- [Pientere Peuters](#) – Expertgroep Ontwikkelingsvoorsprong
- [Screeningsmethode Tien Vragen Extensie \(TVE\)](#) – Eduratio
- [Sidi 3](#) – Eduforce
- [Surplus Signaal Digitaal](#) – OnderwijsAdvies

Copyright © 2019 Project Talent, Alle rechten voorbehouden.

Je krijgt deze nieuwsbrief omdat je via onze website www.projecttalent.be hebt gevraagd toegevoegd te worden aan onze emaillijst.

Je kan ons bereiken op volgend adres:

Project Talent
Tiensestraat 102
Leuven 3000
Belgium

[Add us to your address book](#)

Wens je wijzigingen aan te brengen aan de manier waarop je deze nieuwsbrief ontvangt?

Je kan je [voorkeuren aanpassen](#) of je [voor deze nieuwsbrief uitschrijven](#).

